

УДК 371.214

СПАДЩИНА К.Д.УШИНСЬКОГО В СУЧАСНІЙ ПЕДАГОГІЦІ

Студ. М.В. Харченко, гр. БПД-15

Науковий керівник доц. С.Р. Бабушко

Київський національний університет технології та дизайну

Педагогічна спадщина К. Д. Ушинського, як свідчить практика, має принципово вагоме значення для розвитку як світової, так і національної педагогіки.

Мета і завдання. Мета наукового дослідження полягає у розкритті особливостей патріотичного виховання за К. Д. Ушинським, що використовуються у сучасній педагогіці. Для здійснення мети необхідно виконати такі завдання: здійснити огляд науково-педагогічної літератури, щоб з'ясувати ступінь розробленості проблеми; висвітлити особливості педагогічних ідей К. Д. Ушинського та їх роль у сучасній системі навчання і виховання підростаючого покоління.

Об'єкт дослідження: педагогічні ідеї К. Д. Ушинського в сучасній педагогіці.

Методи та засоби дослідження. Використані методи дослідження мають загальнонауковий характер – аналіз, синтез, систематизація матеріалів, а також прогностичний метод для розроблення перспектив подальших досліджень окресленої проблеми.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що набула подальшого розвитку ідея національного виховання, запропонована К. Д. Ушинським, через використання рідної мови у формуванні особистості людини та її виховання як патріота. Практична значущість дослідження реалізується через використання отриманих результатів при написання курсових та дипломних проектів з історії педагогіки, педагогічної майстерності, креативних технологій навчання та інших психолого-педагогічних дисциплін, а також у підготовці до семінарських занять із зазначених дисциплін.

Результати дослідження. Аналіз науково-педагогічної літератури свідчить, що до питання виховання характеру у спадщині К. Д. Ушинського зверталось чимало вчених минулого й сучасності. Можна відзначити праці П. Пелеха, Г. Костюка, М. Терехової, М. Гусака, Б. Мітюрова, В. Струмінського та інших. Увага дослідників зосереджувалася переважно на структурі характеру учня або ж торкалася окремих аспектів його виховання. Нині, як ніколи, надзвичайно гостро постала проблема національного виховання підростаючого покоління. Сучасна національна система освіти у цьому питанні звертається до педагогічної спадщини корифея педагогіки – К. Д. Ушинського.

Однією з найважливіших соціальних і педагогічних проблем К. Д. Ушинський вважав ідею народності виховання, яку він трактував досить широко. Термін "народність" він розумів, як історію того чи, іншого народу, його історичний розвиток, географічні й природні умови, в яких живе народ, економічні, соціальні, культурні, національні та інші особливості народів. Спільною особливістю всіх народів К. Д. Ушинський вважав виховання людей. У статті «Про народність у суспільному вихованні» він відобразив свою думку, що саме народність є основою виховання підростаючого покоління в душі патріотизму, любові до батьківщини та свого народу.

Народність виховання за К. Д. Ушинським це – важливий засіб всебічного вивчення історії своєї батьківщини, засіб патріотичного виховання підростаючого покоління. У виховуванні патріотичних почуттів дітей і молоді велике значення, на думку К. Д. Ушинського, мають традиції з історії боротьби російського народу проти

його зовнішніх ворогів у період Вітчизняної війни 1812 року, Кримської війни 1853—1856 рр. Але важливо, щоб ці традиції послідовно використовувалися в процесі виховання і повсякденному житті, а не тоді тільки, коли батьківщині загрожує небезпека.

Народ, на його думку, є джерелом усіх багатств матеріальної і духовної культури, а тому треба вивчати історію, географію, економіку, мову, літературу, мистецтво та інші науки. Народна творчість (поезія, пісні, музика, образотворче мистецтво тощо) – джерело культури народу.

Однією з ознак народності є мова, найкращий виразник духовної культури кожного народу. Він обурювався, що царизм не допускав вивчення української мови в школах України і ставав на захист того, щоб навчання в школах велося рідною для учнів мовою. Джерела народності К. Д. Ушинський вбачав у народній мові. Загальна оцінка ролі та значення мови в громадському житті міститься в його статті «Рідне слово», в якій він зазначає, що засвоюючи рідну мову, кожне нове покоління засвоює думки й почуття попередніх поколінь. Усе, що бачили, усе, зазнали, пережили наші предки, передається дитині, яка тільки-но відкриває очі, і дитина, навчившись рідної мови, вступає вже в життя з безмежними силами.

К. Д. Ушинський вказував, що основними завданнями народної школи у вихованні особистості є виховання патріотизму. Рідна мова не тільки найкраще виражає духовні якості народу, а й існує як найкращий наставник та вчитель

Учений-педагог відстоював ідеї громадянської освіти, які найповніше розкрив у статті «Про народність у громадському вихованні», опублікованій у 1857 році. Громадська освіта, вважав педагог, на засадах народності виховує патріотизм, любов до своєї Вітчизни. Громадська освіта найблаготворніше впливає на формування особистості людини, яка живе громадськими інтересами і готова віддавати свої сили для її блага. Ті педагогічні теорії й навчальні заклади, що відривають дитину від соціального і природного середовища завдають їй непоправної шкоди. Керуючись ідеєю народності, К. Д. Ушинський прийшов до висновку, що народна освіта повинна знаходитися в руках народу, а навчання дітей здійснюватися рідною мовою, яка є найяскравішим виявом народності та національності. Навчання дітей рідною мовою, на думку К. Д. Ушинського, має на меті три цілі: розвиток «природженої душевної здібності, яку називають даром слова»; введення дітей у свідоме володіння скарбами рідної мови; пояснення їм логіки цієї мови, тобто граматичних законів у її логічній системі. В їх єдності полягає запорука успішності патріотичного виховання підростаючого покоління.

Висновки. Таким чином, проведений аналіз педагогічної спадщини К.Д. Ушинського, дає підстави для висновку, що ключовими складовими патріотичного виховання підростаючого покоління є народність та громадськість освіти. В їх основі лежить ідея використання рідної мови та її багатств. Педагогічні ідеї великого педагога нині успішно втілюються під час розбудови самостійної України, у відродженні та розвитку національної школи, освіти, української системи виховання, українського педагогіки.

Ключові слова: К. Д. Ушинський, педагогічна спадщина, патріотичне виховання, рідна мова.